

Загальні положення

Освітня програма КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа»ДОР» розроблена на виконання Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», сформована на основі Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класу з інтелектуальними порушеннями, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816, наказу Міністерства освіти і науки України від 02.07.2019 № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», наказу Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 № 121 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627, наказу МОН від 10.06.2019 р. № 808 «Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627»

Освітня програма спеціальної школи є сукупністю взаємозв'язаних освітніх програм і відповідних їм освітніх технологій, що визначають зміст освіти дітей з інтелектуальними порушеннями та спрямовані на досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом освіти.

Освітня програма спрямована на задоволення пізнавальних інтересів учнів, формування творчої особистості, створення умов для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, мовленнєвого, фізичного розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Освітня програма початкової загальної освіти розроблена на 4 роки, відповідно терміну навчання здобувачів освіти. Розділи «Цілі та задачі освітнього процесу», «Особливості організації освітнього процесу та застосування технологій» можуть корегуватися в міру необхідності. Розділ «Навчальний план школи та його обґрунтування» буде оновлюватися щорічно. По мірі включення в освітній процес нових програм і підручників вноситимуться корективи до розділу «Програмно-методичне забезпечення освітньої програми».

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової та базової загальної освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчальних планів;

- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм (пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);

- перелік комплектів навчальних програм для дітей з інтелектуальними порушеннями, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття освіти. Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

Розділ 1

Призначення спеціальної школи та засіб його реалізації

Спеціальна школа – освітній заклад загальної середньої освіти, в якому навчаються діти з тяжкими порушеннями мовлення, інтелектуальними порушеннями. Діяльність школи спрямована на забезпечення повноцінного розвитку дітей з особливими освітніми потребами, забезпечує найбільш адекватні напрямки диференційованого підходу до навчання, виховання, корекції мовлення, вад психічного та розумового розвитку різних категорій дітей з особливими потребами,

підвищення ефективності освітнього процесу через застосування досягнень педагогічної науки, впровадження інформаційно-комунікаційних та комп'ютерних технологій.

Спеціальна школа у своїй діяльності керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету Міністрів України, іншими підзаконними актами, Положенням про спеціальну школу, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України №221 від 06.03.2019 р., Наказом Міністерства освіти і науки України «Порядок зарахування осіб з особливими освітніми потребами до спеціальних закладів загальної середньої освіти, їх відрахування, переведення до іншого закладу освіти» № 831 від 01.08.2018 р., зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 16.08.2018 р. № 945/32397 та власним Статутом. Водночас освітній процес в 2021-2022 навчальному році буде організований з урахуванням вимог актів Кабінету Міністрів України, зокрема, постанови № 641 від 22.07.2020 року «Про встановлення карантину та запровадження посилених протиепідемічних заходів на території із значним поширенням респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», рекомендацій Головного державного санітарного лікаря, наказів та листів МОН щодо організації протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину.

Головними завданнями спеціальної школи є:

1) забезпечення права дітей з особливими освітніми потребами, зумовленими порушеннями мовленнєвого, психічного, психологічного розвитку та інтелектуальними порушеннями, на здобуття початкової та базової загальної освіти шляхом спеціально організованого освітнього процесу в комплексі з корекційно-розвитковою роботою;

2) забезпечення у процесі освіти системного кваліфікованого психолого-педагогічного супроводу з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку здобувачів освіти;

3) розвиток природних здібностей і обдарувань, творчого та критичного мислення учнів здобувачів освіти;

4) сприяння засвоєнню здобувачами освіти норм громадянської етики та загальнолюдської моралі, міжособистісного спілкування, основ гігієни та здорового способу життя, трудових умінь і навичок;

5) сприяння всебічному розвитку дітей;

б) запровадження педагогіки партнерства, надання консультативно-методичної допомоги батькам (іншим законним представникам) з метою забезпечення їх активної участі в освітньому процесі, корекційно-розвиткової роботі.

У школі визначена українська мова навчання.

Відповідно до Статуту школи заклад освіти здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм двох ступенів освіти:

- I ступінь – початкова загальна освіта (1-4 класи);

- II ступінь – базова загальна освіта (5-10 класи).

У відповідності до чинного законодавства школа I ступеня забезпечує здобуття початкової загальної освіти за спеціальними програмами для дітей з інтелектуальними порушеннями (1-4 класи, тривалість навчання 4 роки).

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в базовій середній школі.

Освітня програма базової середньої освіти (II ступеня) базується та є спадкоємною освітньої програми початкової освіти (I ступеня) та спрямована на досягнення прогнозованого результату освітньої діяльності закладу.

Школа II ступеня забезпечує базову середню освіту – другий рівень повної загальної середньої освіти, що передбачає оволодіння сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом базової середньої освіти.

Система освіти II ступеня функціонує з метою забезпечення:

а) всебічного розвитку, навчання, виховання, виявлення обдарувань, соціалізації особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і здобуття освіти упродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності, дбайливого ставлення до родини, власної країни, довкілля, стати корисним членом суспільства;

б) формування в учнів компетентностей, визначених Законом України «Про освіту» та державними стандартами загальної середньої освіти; забезпечує здобуття II рівня освіти, адаптацію в соціумі та професійну орієнтацію.

Освітній процес у спеціальній школі здійснюється з урахуванням особливостей психічного та фізичного розвитку здобувачів освіти за змістом, формами і методами їх навчання, а також режиму дня, що забезпечує системність освітньої, корекційно-розвиткової роботи, реабілітаційних заходів.

У спеціальній школі особлива увага приділяється лікувально-профілактичній і корекційно-розвитковій роботі, спрямованій на подолання порушень мовленнєвої системи, інтелектуальних порушень та ускладнень, які їх супроводжують.

Спеціальна школа забезпечує постійну наскрізну корекційно-розвиткову роботу упродовж усього освітнього процесу та в позаурочній діяльності з метою реабілітації та запобігання розвитку складної структури порушення. В школі проводиться корекційно-розвиткова робота з лікувальної фізкультури, ритміки, корекції мовлення, соціально-побутової орієнтації, логоритміки, корекції розвитку з метою корекції первинних і вторинних порушень розвитку, створення сприятливих умов для здобуття базової загальної освіти.

Корекційні уроки проводяться з урахуванням особливостей розвитку здобувачів освіти педагогами, які мають фахову освіту.

Лікувально-профілактичні заходи в закладі передбачають профілактику соматичних захворювань, підтримання належного рівня психічної активності, працездатності, контроль за фізичним розвитком дітей.

Спеціальна школа може забезпечувати індивідуальну освітню траєкторію учня шляхом розробки педагогічними працівниками та затвердження педагогічною радою закладу індивідуального навчального плану, за умови наявності необхідних для цього ресурсів, на підставі письмової заяви одного з батьків (інших законних представників або учня, у разі досягнення повноліття), в якій, зокрема, повинні бути обґрунтовані причини та сформульовані пропозиції щодо особливостей засвоєння освітньої програми закладу (її окремих освітніх компонентів).

Виховна робота у позаурочний час здійснюється відповідно до режиму роботи спеціальної школи та спрямована на формування навичок та компетентностей, необхідних для успішної соціалізації дитини з особливими освітніми потребами у суспільстві.

Розділ 2

Опис «моделі» випускника початкової та базової школи

Випускник початкової школи – здобувач освіти, який:

- володіє усіма основними ключовими компетентностями учнів: вільне володіння державною мовою; математична компетентність; компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій; інноваційність; екологічна компетентність; інформаційно-комунікаційна компетентність; уміння навчатися впродовж життя; громадянські та соціальні компетентності; культурна компетентність; підприємливість та фінансова грамотність;
- засвоїв загальноосвітні програми з предметів шкільного навчального плану відповідно визначених освітніх галузей, а саме: мовно-літературної (українська мова та література, іншомовна освіта), математичної, природничої, технологічної, інформативної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної, які є основою для його подальшого навчання на наступних рівнях загальної середньої освіти;
- володіє первинними навичками, необхідними у повсякденному житті, формулює й висловлює свою точку зору та виявляє повагу до поглядів інших;
- дотримується правил і норм толерантної поведінки, усвідомлює мотиви поведінки в різних життєвих ситуаціях, уміє безконфліктно співіснувати в колективі, контролювати свою поведінку, оцінювати власне становище;
- проявляє самостійність у навчальній діяльності, володіє основними засобами самоконтролю, вміє переносити набуті знання в нестандартну ситуацію для розв'язання проблем;
- уміє працювати в сучасних інформаційних системах;
- володіє системою знань про основні правила безпечної життєдіяльності, бережливо ставиться до свого здоров'я, володіє гігієнічними навичками, добре обізнаний з

наслідками шкідливих звичок, прагне до фізичного розвитку, дотримується режиму дня;

- уміє приймати рішення, робити вибір.

Випускник школи II ступеня, який засвоїв рівень основної загальної освіти – особистість, яка:

- на рівні вимог державних освітніх стандартів засвоїла загальноосвітні програми з усіх предметів шкільного навчального плану;
- оволоділа сукупністю компетентностей, які визначені державним стандартом базової середньої освіти, використовує знання як інструмент рішення життєвих проблем;
- опанувала систему розумових навичок (порівняння, узагальнення, аналіз, синтез, класифікацію, визначення головного);
- володіє основами комп'ютерної грамотності;
- знає свої громадянські права і вміє їх реалізувати, поважає права і свободи інших людей
- оцінює свою діяльність з погляду моральності та етичних цінностей;
- має високий рівень громадянськості, здатність до осмислення життєвих цінностей;
- має сформовану комунікативну компетентність, дотримується правил культури поведінки і спілкування;
- веде здоровий спосіб життя;
- готова до форм і методів навчання, використовуваних у закладах повної загальної або професійної освіти;
- приймає рішення й несе за них відповідальність;
- здатна до свідомого професійного самовизначення згідно зі своїми особистісними можливостями, здібностями та інтересами;
- здатна до саморозвитку та самореалізації.

Розділ 3

Цілі та задачі освітнього процесу спеціальної школи

Освітній процес здійснюється відповідно до віку дітей, обсягу і рівня їх знань та особливостей психофізичного розвитку.

Цілі освітнього процесу початкової школи:

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту освіти на рівні вимог Державних освітніх стандартів;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- забезпечити всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей, розвиток самостійності, творчості та допитливості;

- формування ключових компетентностей, визначених Законом України «Про освіту» та державними стандартами початкової та базової середньої освіти;
- у процесі навчання та реабілітації дітей з особливими освітніми потребами, створення основи для адаптації учнів з тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку та інтелектуальними порушеннями до життя в суспільстві, цивілізованій взаємодії з іншими людьми та природою.

Задачі освітнього процесу спеціальної школи :

- забезпечити у процесі освіти системний кваліфікований психолого-педагогічний супровід з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку здобувачів освіти;
- формувати позитивну мотивацію до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я здобувачів освіти.
- розвиток мовлення учнів на основі індивідуалізації та диференціації освітнього процесу;
- організувати корекційно-розвиткову роботу – здійснення комплексу заходів із системного психолого-педагогічного супроводження дітей з тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку та інтелектуальними порушеннями у процесі навчання та виховання;
- забезпечити індивідуальну освітню траєкторію учня шляхом розробки педагогічними працівниками та затвердження педагогічною радою закладу індивідуального навчального плану (за необхідністю);
- забезпечити розвиток пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, мовлення, особистості дитини шляхом організації виховної роботи, в тому числі роботи вихованців в гуртках, в позаурочний час;
- забезпечити лікувально-профілактичні заходи, які передбачають профілактику соматичних захворювань, підтримання належного рівня психічної активності, працездатності, контроль за фізичним розвитком дітей;
- запровадження педагогіки партнерства, надання консультативно-методичної допомоги батькам (іншим законним представникам) з метою забезпечення їх активної участі в освітньому процесі, корекційно-розвитковій роботі;
- профілактика вторинних відхилень у психофізичному розвитку дитини.

Розділ 4

Навчальний план та його обґрунтування

Навчальний план спеціальної школи визначає зміст і структуру початкової та базової загальної освіти дітей інтелектуальними порушеннями за допомогою інваріантної і варіативної складових, якими встановлюється погодинне співвідношення між освітніми галузями; гранично допустиме тижневе навантаження на учнів; загальнотижнева кількість годин за освітніми галузями та загальнотижнева кількість годин для проведення корекційно-розвиткової роботи.

Навчальний план спеціальної школи на 2021/2022 навчальний рік складений відповідно листа Міністерства освіти і науки України №1/9-436 від 30.08.2021 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році».

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень для 1-9 класів окреслено у навчальному плані. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, групові заняття та консультації.

В навчальному плані для 1-4-х класів на підставі типового навчального плану здійснена часткова інтеграція різних освітніх галузей. У процесі інтеграції кількість навчальних годин, передбачених на вивчення кожної освітньої галузі, перерозподіляється таким чином, що їх сумарне значення не зменшується. В початковому плані закладу освіти «Громадянська та історична», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Природнича» освітні галузі представлені інтегрованим курсом «Я досліджую світ». Зазначені освітні галузі реалізуються в інтегрованому курсі за різними видами інтеграції (тематична, процесуальна, міжгалузева; в межах однієї галузі; на інтегрованих уроках, під час тематичних днів, в процесі проектної діяльності) за активного використання міжпредметних зв'язків, організації різних форм взаємодії учнів. Таким чином, для розв'язання учнями практичних завдань у життєвих ситуаціях залучаються навчальні результати з інших освітніх галузей.

Державний стандарт базової загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальними порушеннями складається з семи освітніх галузей: «Мови і література», «Суспільствознавство», «Математика», «Природознавство», «Мистецтво», «Технології», «Здоров'я і фізична культура».

Освітня галузь «Мови і література» реалізується через навчальні предмети «Українська мова», «Українська література» (5-9 класи).

Освітня галузь «Суспільствознавство» реалізується через навчальний предмет «Історія України» (5-9 класи).

Освітня галузь «Математика» реалізується через предмет «Математика» (5-9 класи).

Освітня галузь «Природознавство» реалізується через навчальні предмети «Природознавство» (5-9 класи), «Географія» (5-9 класи), «Фізика, хімія у побуті» (7-9 класи).

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через предмети «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» (5-9 класи).

Освітня галузь «Технології» реалізується через навчальні предмети «Трудове навчання» та «Інформатика» (5-9 класи).

Освітня галузь «Здоров'я і фізична культура» реалізується через предмети «Фізична культура» та «Основи здоров'я» (5-9 класи).

Повноцінність початкової та базової середньої освіти дітей з інтелектуальними порушеннями забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять.

Інваріантна складова передбачає проведення корекційно-розвиткової роботи. Напрями такої роботи та відповідне її змістове наповнення визначаються з урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей з інтелектуальними порушеннями. Основні напрями корекційної роботи в початковій школі за програмою для дітей з інтелектуальними порушеннями – «Соціально-побутове орієнтування», «Розвиток мовлення», «Лікувальна фізкультура», «Ритміка». Корекційно-розвиткові заняття проводять: педагог-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичного мистецтва, вчитель ритміки. Кожна освітня галузь також передбачає обов'язкову корекційно-розвиткову роботу.

Години корекційно-розвиткових занять сплановано відповідно до Типових навчальних планів для дітей з інтелектуальними порушеннями. Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Варіативна складова навчального плану формується навчальним закладом з урахуванням індивідуальних освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами і використовується на підсилення інваріантної складової.

Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані.

Години з фізичної культури враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 114, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків: у 1-их класах – 35 хвилин, у 2-4-их класах – 40 хвилин, 5-9 класах – 45 хвилин, визначених Державними санітарними нормами та правилами, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за

№410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

Навчальні плани зорієнтовані на роботу школи за 5-денним навчальними тижнем.

Розділ 5

Особливості організації освітнього процесу спеціальної школи та застосовуваних у ньому педагогічних технологій

Організація освітньої діяльності в спеціальній школі у 2021-2022 навчальному році здійснюється відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Указу Президента України від 13.10.2015 № 580/2015 «Про стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки», Концепції Нової української школи (схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988р. «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»; Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21.02.2018 (у 1-2 класах), постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», листа Міністерства освіти і науки України №1/9-436 від 30.08.2021 «Щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти у 2021/2022 навчальному році».

Освітній процес сплановано з урахуванням ідей Нової української школи для початкової освіти за такими принципами: дитиноцентризму і природовідповідності, узгодження цілей предмета (курсу) з очікуваними результатами і змістом; доступності і науковості змісту та практичної спрямованості результатів; наступності і перспективності змісту для розвитку дитини; логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей; взаємопов'язаного формування в кожній освітній галузі ключових і предметних компетентностей; можливостей реалізації вчителем змісту освіти через предмети або інтегровані курси; можливостей адаптації змісту програми до індивідуальних особливостей дітей (інтелектуальних, фізичних, пізнавальних); творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання. Особливо акцентовано увагу на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти.

Освітній процес передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом. Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Враховуючи інтегрований характер кожної компетентності, в освітньому процесі передбачається систематичне використання внутрішньопредметних і

міжпредметних зв'язків, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та перенесенню умінь у нові ситуації, є передумовою використання інтегрованих курсів та інтегрованих уроків.

Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях. Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального середовища (зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання); окремі предмети; роботу в проектах; позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки.

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

У здійсненні виховного процесу враховуються такі організаційні орієнтири:

- виховання не зводиться до окремих виховних занять;
- до створення виховного середовища залучається весь колектив школи;
- учитель є взірцем людини вихованої, своїм прикладом він надихає і зацікавлює дитину;
- у плануванні діяльності враховуються індивідуальні нахили і здібності кожної дитини, створюються належні умови для їх реалізації;
- співробітництво з позашкільними закладами освіти;
- активне залучення до співпраці психологів і соціальних педагогів;
- налагодження постійного діалогу з батьківською спільнотою.

Державним стандартом початкової освіти (2018) визначено, що початкова освіта має два цикли навчання, що враховують вікові особливості розвитку та потреби дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти. Так виділено два цикли навчання: перший – адаптаційно-ігровий (1-2 класи); другий – основний (3-4 класи).

Метою першого циклу навчання, відповідно до його назви, буде природне входження дитини в шкільне життя, послідовна адаптація до нового середовища.

До особливостей цього циклу віднесено такі:

- навчальні завдання і час на їхнє виконання будуть визначатися відповідно до (із урахуванням) індивідуальних особливостей школярів;
- навчальний матеріал можна буде інтегрувати в змісті споріднених предметів або вводити до складу предметів у вигляді модулів;
- обсяг домашніх завдань буде обмежено; навчання буде організовано через діяльність, ігровими методами як у класі, так і поза його межами;
- учитель матиме свободу вибору (створення) навчальних програм у межах стандарту освіти;
- буде запроваджено описове формувальне оцінювання, традиційних оцінок не буде; найважливіше завдання вчителя – підтримувати в кожному учневі впевненість і мотивацію до пізнання.

Метою другого циклу є здійснення навчального процесу з концентрацією педагогічної уваги на формуванні в учнів відповідальності і самостійності; підготовка до успішного навчання в основній школі.

Його суттєвими ознаками є:

- використання у процесі навчання методів, які вчать здійснювати самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховують індивідуальність учня;
- запроваджується предметне навчання;
- частина предметів передбачатиме оцінювання.

Зміст освіти представлено в дев'яти освітніх галузях: мовно-літературній, математичній, природничій, технологічній, інформатичній, соціальній і здоров'язбережувальній, фізкультурній, громадянській та історичній, мистецькій. Кожна галузь описана через загальні результати навчання та обов'язкові результати навчання здобувачів освіти. Загальні результати навчання представлені описом складників ключових і предметних компетентностей, якими має володіти випускник закладів середньої освіти, та окреслюють кінцевий результат для побудови освітньої траєкторії здобувачів загальної середньої освіти. Обов'язкові результати навчання показують, які складники ключових і предметних компетентностей мають бути сформованими у здобувачів освіти на кінець кожного циклу навчання.

Домашні та самостійні завдання у першому циклі початкової школи не задаються. Письмові домашні завдання у другому циклі початкової школи не обов'язкові. Вони можуть задаватися учням з урахуванням типологічних та індивідуальних особливостей їх психофізичного розвитку.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі,

брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Педагоги вільні у виборі шляхів навчання, виховання і розвитку школярів, у створенні освітнього простору та навчального забезпечення освітнього процесу. Чинні вимоги до його якості доповнюються показниками, що відповідають пріоритетам нового Державного стандарту і передбачають: реалізацію ідеї інтеграції; дослідницький підхід до формування умінь; конструювання знань, а не їх відтворення; організацію пошуку інформації з різних джерел; розвиток критичного мислення, творчості тощо.

1. 3-4 класи будуть працювати за підручниками, що за результатами конкурсного відбору отримали гриф «Рекомендовано для використання в закладах загальної середньої освіти». Використання навчальних посібників, зошитів з друкованою основою, що доповнюють зміст підручників, утворюють разом з ними навчальні комплекти, є не обов'язковим і може мати місце в освітньому процесі лише за умови дидактичної доцільності навчальних видань для реалізації нових підходів у роботі з учнями, дотримання вимог щодо уникнення перевантаження учнів та добровільної згоди усіх батьків учнів класу на фінансове забезпечення.

Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна галузі в 1-4 класах реалізуються через інтегрований курс «Я досліджую світ». Вчителі самостійно обирають й формують інтегрований та автономний спосіб подання змісту із освітніх галузей Стандарту, добирають дидактичний інструментарій, орієнтуючись на індивідуальні пізнавальні запити і можливості учнів (рівень навченості, актуальні стани потреб, мотивів, цілей, мовленнєвого, сенсорного та емоційно-вольового розвитку). Особливого значення в дидактико-методичній організації навчання надається його зв'язку з життям, з практикою застосування здобутих уявлень, знань, навичок поведінки в життєвих ситуаціях. Обмеженість відповідного досвіду учнів потребує постійного залучення й аналізу їхніх вражень, чуттєвої опори на результати дослідження об'єктів і явищ навколишнього світу.

Педагогічна стратегія збагачується мультисенсорним підходом, що зумовлює дослідницьку поведінку учнів, сприйняття ними властивостей і якостей предметів, явищ природного та соціального оточення, спрямовуються у сферу пошукової діяльності.

Можливі засоби інтеграції в процесі реалізації програми «Я досліджую світ» передбачають включення учнів в практику виконання різноманітних завдань дослідницького характеру, як-от:

дослідження-розпізнавання (Що це? Яке воно? Обстеження за допомогою органів чуття, опис, порівняння з іншими предметами, явищами; спільне – відмінне, до якого цілого воно належить);

дослідження-спостереження (Як воно діє? Що з ним відбувається? Для чого призначене?);

дослідження-пошук (запитування, передбачення, встановлення часової і логічної послідовності явищ, подій; встановлення причинно – наслідкових зв'язків (Чому? Яким чином? Від чого залежить? З чим пов'язано?), здогадка, висновок-узагальнення.

Гра – основний вид діяльності школяра початкової школи. Рекомендовано застосовувати різноманітні ігрові завдання: ситуативні, змагальні, ритмомузичні та художні, усвідомлюючи їхній потенціал у навчанні. Використовуючи гру на уроці, вчитель досягає визначеного дидактичного результату. Для ефективного навчання учнів і для розвитку різноманітних здібностей дитини різноманітними дидактичними та ігровими засобами враховуються потреби учнів з різними стилями сприйняття: аудіалів, вербалів, візуалів та кінестетиків. Тому вчитель використовує різноманітні навчальні стратегії та стилі навчання, що допомагають кожному учневі усвідомити свій потенціал і проявити себе.

Навчання через прямий досвід є результативним підходом для навчання учнів початкової школи, адже діти в цьому віці не розуміють абстракції. Цей підхід передбачає, що дитина має фактично зробити або зобразити об'єкт або явище, що вивчається за допомогою зображувальних або конструктивних засобів.

З метою створення умов для проектної діяльності учнів, здійснення спостережень, досліджень, виконання практико - орієнтованих завдань протягом навчального року виділено час на проведення навчально-пізнавальної практики, екскурсій.

Трудове навчання у школі передбачає систему заходів, спрямованих на відновлення, компенсацію порушених функцій, оволодіння вихованцями трудовими вміннями і навичками, що є основою для подальшої професійної підготовки. Трудове навчання здійснюється диференційовано з урахуванням психофізичних, індивідуальних особливостей та можливостей учня і може здійснюватися у формі професійного навчання.

Корекційно-розвиткова робота в спеціальній школі передбачає здійснення комплексу заходів із системного психолого-педагогічного супроводження дітей з особливими освітніми потребами у процесі навчання та виховання, що спрямований на корекцію порушень шляхом розвитку пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, мовлення, особистості дитини.

Корекційно-розвиткова робота спрямована на:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами, формування в них навичок просторового, соціально-побутового орієнтування тощо;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім природним середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими

освітніми потребами до навчання у загальноосвітній школі;

- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Мета корекційно-розвиткових занять для дітей з інтелектуальними порушеннями - сприяння розвитку дитини, створення умов для реалізації її внутрішнього потенціалу, допомога в подоланні і компенсації відхилень, що заважають розвитку.

Метою корекційно-розвиткових занять для дітей з інтелектуальними порушеннями є розвиток та покращення пізнавальних та емоційно-вольових процесів, забезпечення максимально повної адаптації особистості в суспільстві, формування позитивних рис особистості, варіативна адаптація до змінених умов, корекція пізнавальної та емоційно-вольової сфер особистості, формування адекватної самооцінки та рівня домагань.

Навчальні екскурсії та навчальна практика учнів організуються відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 р. № 1/9-61 «Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів» і будуть проведені протягом навчального року.

Порядок переведення і випуск учнів навчального закладу визначається відповідно до чинного законодавства. Випускникам видається свідоцтво про базову загальну середню освіту.

Розділ 6

Показники реалізації освітньої програми

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з таких компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульовального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формульовальному оцінюванню, у 3-4 – формульовальному та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формульовальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях. За формульовальним оцінюванням відстежується особистісний розвиток дитини та хід опанування нею навчального досвіду як основи компетентності.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

У рамках загальної мети основними цілями оцінювання є такі:

- Порівняння наявного рівня сформованості компетентності з очікуваними результатами: це найбільш загальна ціль оцінювання, яка відповідає традиційній філософії оцінювання. Це спроба оцінити знання та вміння, які демонструє учень під час проведення різних способів оцінки на певному завершальному етапі (наприклад, під час підсумкового контролю).
- Здійснення моніторингу прогресу учня: є частиною процесу навчання і має розглядатися як серія дій, а не одноразовий захід. Постійне оцінювання дозволяє учням удосконалювати власні знання і демонструвати цей прогрес під час подальшого оцінювання.

- Визначення дітей з особливими освітніми потребами: процес оцінювання дає можливість виявити дітей, які можуть потребувати додаткової підтримки в освітньому процесі внаслідок різних чинників – порушень психофізичного розвитку, інших соціальних та економічних чинників.
- Оцінювання методів викладання: результати оцінювання можуть визначати необхідність продовження чи зміни у підходах до методів викладання. Якщо результати оцінювання демонструють низький рівень оволодіння очікуваними результатами для більшості учнів, методи викладання мають бути переглянуті.
- Перегляд змісту навчальної програми: оцінювання може також визначати частини навчальної програми, які потребують перегляду – наприклад, коли оволодіння певними знаннями чи вміннями передбачається на більш пізньому етапі або в рамках вивчення інших навчальних предметів. Це також може свідчити про те, що певний навчальний матеріал може бути наданий учням для самостійного вивчення і не потребує багато часу для викладання.
- Надання інформації батькам: результати оцінювання є чудовою інформацією для обговорення її з батьками дитини під час індивідуальних зустрічей. Батьки можуть побачити прогрес у розвитку дитини, оволодіння тими чи іншими компетентностями, обговорити види навчальної діяльності, які вони можуть здійснювати в домашніх умовах.
- Надання підтримки учням у самооцінюванні: оцінювання може використовуватися учнями для визначення сфер, які потребують покращення знань чи вмінь і допомагають учням краще підготуватися до наступного оцінювання у цій сфері.

Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого.

Вони визначаються за такими характеристиками:

Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.

Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.

Третій рівень - достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениці) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.

Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.

Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах:

- I – початковий рівень 1-3 бали;
- II – середній рівень 4-6 балів;
- III – достатній рівень 7-9 балів;
- IV – високий рівень 10-12 балів.

Для здійснення освітнього процесу на належному рівні внутрішня система забезпечення якості освіти спеціальної школи передбачає контрольні заходи щодо оцінювання відповідності результатів навчання вимогам Державних стандарту загальної середньої освіти для даної категорії дітей. Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Відповідно до п.1 Розділу V Положення про державну підсумкову атестацію учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки від 30.12.2014 № 91547 здобувачі початкової та базової середньої освіти спеціальних шкіл звільняються від державної підсумкової атестації.

Розділ 7

Очікувані результати навчання здобувачів початкової та базової середньої освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти та Державному стандарті базової та повної загальної середньої освіти визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти.

Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.

Зміст програми має потенціал для формування у здобувачів таких ключових компетентностей:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання

іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмій в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організувати свою діяльність для досягнення цілей,

усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: читання з розумінням, вміння висловлювати власну думку усно і письмово, критичне та системне мислення, творчість, ініціативність, здатність логічно обґрунтовувати позицію, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими особами.

Розділ 8

Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Навчальні заклади для дітей з інтелектуальними порушеннями працюють за підручниками та програмами, рекомендованими Міністерством освіти і науки України до використання загальноосвітнім навчальним закладам. Навчальні програми для дітей з інтелектуальними порушеннями за посиланням <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekcionni-programi/dlya-ditej-z-porushennyami-intelektualnogo-rozvitku>

РОЗДІЛ 9. Структура навчального року

Відповідно до статті 15 (розділ XII) Закону України «Про освіту» структура навчального року, тривалість навчального тижня, дня, занять, відпочинку між ними, інші форми організації освітнього процесу встановлюються закладом загальної середньої освіти у межах часу, передбаченого освітньою програмою.

2021/2022 навчальний рік розпочинається 1 вересня 2021 року та орієнтовно закінчується 27 травня 2022 року.

Державна підсумкова атестація випускних класів здійснюється на основі річного та семестрового оцінювання навчальних досягнень.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр - з 1 вересня по 24 грудня;

II семестр – з 09 січня по 27 травня.

Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

- **осінні** - з 26 жовтня до 30 жовтня;
- **зимові** - з 24 грудня до 08 січня;
- **весняні** - з 28 березня до 03 квітня.

Загальна тривалість навчального року встановлена Законом України «Про повну загальну середню освіту»: у загальноосвітніх навчальних закладах не менше 175 робочих днів (з урахуванням навчальних екскурсій, навчальної практики).

Дата вручення документів про освіту буде визначена додатково.

Заклад працює в режимі п'ятиденки. Навчальні заняття проводяться в одну зміну і регламентуються розкладом уроків та корекційно-розвиткових занять, затвердженим директором.

Тривалість уроку в класі для дітей з помірною розумовою відсталістю, 1 клас становить 35 хвилин, у 5 - 9 класах – 45 хвилин. Тривалість перерв між уроками становить 10 хвилин та двох великих перервах по 15 хвилин.

Заняття починається о 8³⁰ годині. Тривалість академічної години в усіх підрозділах навчально-реабілітаційного центру – 45 хвилин .

Завдяки цьому досягається отримання збалансованості між навчальною роботою та перепочинком учнів .

Розділ 10. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

**Кадрове забезпечення освітньої діяльності
КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»**

1. Вчителі-дефектологи – 9
2. Вища освіта – 33
3. Вища категорія – 26
4. «Старший учитель» – 11
5. «Учитель-методист» – 3
6. I категорія – 5
7. II категорія – 3
8. Б/к – 5
9. Пенсіонери – 1

Директор

Володимир РОМАНЧУК

Кадровий потенціал

Найменування навчальної дисципліни	Прізвище, ім'я та по батькові	Посада	Освіта, що де, коли, спеціальність за дипломом	Загальний стаж педагогі	Педзвання, рік Категорія, т/р, рік	Підвищення кваліфікації за фахом
------------------------------------	-------------------------------	--------	--	-------------------------	------------------------------------	----------------------------------

				чної роботи		
ЛФК	Романчук Володимир Павлович	Директор	ДОППО, вчитель колекційної освіти, 2018	31	Вища 2019 «Старший учитель», 2019	2018, ДАНО факультет інтенсивної пед..корекції)
Математика	Семенченко Олена Анатоліївна	Заст. директора з НВР	Київський ДПУ, ім..Драгоманова, 2000 Учитель допоміжної школи, олігофренопедагог шкільних і дошкільних закладів	34	Вища, 2017 «Вчитель методист» 2017	2016 2020
Керівник гуртка	Коломоєць Євген Миколайович	Заст. директора з ВР	КВНЗ ДОППО, 2017 Корекційна освіта	4	Б/к,	2021
Укр.мова І література Розвиток мовлення Корекція розвитку	Золотухіна Наталія Олександрівна	Учитель	КДПУ, 2000 Уч.укр.мови і літератури	20	Вища 2019	2021
Математ. Фізика	Косенко Ігор Вікторович	Учитель матем і фізики	КПІ, 1993 Учитель матем. і фізики	21	Вища 2017, «вчитель методист» 2017	2020
Іст.України Всес.істор. Правознавство Географія Мистецтво Додаткові год. Я у світі	Зелений Віктор Миколайович	учитель	Харківський ДПУ 1997 Уч. Історії, суспільство-знавства, права	21	Вища. 2017 «старший учитель» 2017	2021, 2021 географія
Іст.України Всес.істор. Природознавство Географ. Я у світі Мистецтво 10 т.р. Логопедичні заняття	Забігай Оксана Віталіївна	учитель	ДДУ, 1995 Історик, викладач історії Камянець-Подільський НУ(факультет колекційної педагогіки), магістр, 2021	24	«старший учитель», 2016 Вища, 2016	2021

природозн. основи здоров'я	Мар'янченко Любов Георгіївна	учитель	ДДУ,1998 Учитель біології,хімії Полтавський університет економіки та торгівлі. Спеціальність «Педагогіка вищої освіти», магістратура, 2019	16	Вища, 2018	2019
Труд. навч. Корекція СПО Керівник гуртка	Припольцева Леся Андріївна	учитель	КДПІ, 1995 Уч.праці та проф.навчання	25	«старший учитель», 2016 Вища,2016	2020
Інформатика Додаткові(1- 4)	Бородіна Яніна Борисівна	учитель	КДПУ, 2000 Вчитель трудового навчання та основ інформатики	20	Вища кат. 2017,	Інформатика 2016, 2017 вихователі
ГПД Кер.гуртка	Самойленко Олена Іванівна	учитель	КДПІ 2004 Уч.трудова.навч креслення і безпеки життєдіяльності	14	Вища, 2019	2018 2019 – к.г.
Труд.навч Керівник гуртка	Припольцев Вячеслав Всеволодович	учитель	КДПІ, 1992 Учитель труд.навч., загальнотех. дисциплін	27	Вища кат. 2017, «старший учитель» 2017	2016
Труд.навч. СПО	Литвин Ірина Миколаївна	учитель	Корсунь- Шевченківське П/У, 1988 Уч. праці та креслення	31	«старший учитель», 2017 11 т.р. 2017	2016
Фіз.культура ЛФК Позакл. роб.	Драй Олена Анатоліївна	учитель	ДДІФК, 2001 Викладач фізичного виховання і спорту	20	Вища кат., 2018	2017
Фіз.культура ЛФК Інструктор фізкультури	Драй Олександр Іванович	учитель	ДПФКІС,1996 Вчитель фізичної культури., тренер	29	«старший учитель», 2018	2020
Вчитель музичного мистецтва	Федорянко Олена Володимирівна					
Вчитель ритміки	Шутько Тетяна Сергіївна					
3-А кл.	Вергун Світлана	Учитель поч.класів	КДПІ, 1987 Учитель	33	«Старший учитель»,	2018

	Миколаївна		початкових класів		2019 Вища, 2019	
1-Б кл.	Рибас Інна Олександрівна	Учитель поч.класів	ДДУ.,1999 ДОППО, деф. фак.. 2010 Філолог, викладач укр..мови і л-ри, дефектолог	18	Вища кат. 2019 «Старший учитель», 2019	2016
3-Б кл.	Бастєєва Ірина Анатоліївна	Учитель поч.класів	Дніпропетровське ПУ, 1987 Київський ДПУ ім..Драгоманова, 2005 Вихователь дошк.заклад. Уч.допом. школи, олігофренопедагог дошк.заклад.	29	«Старший учитель», 2017 Вища,2017	2016
2-Б кл.	Сушкова Наталія Сергіївна	Учитель поч.класів	ДНУ, 2008 Філолог, вчитель укр.. мови	10	I кат., 2018	2017
4-Б кл. Обр. мистецтво (5- 9)	Боровська Світлана Миколаївна	Учитель поч.класів	КДП,1999 ДОППО, 2010 Уч.початко-вих класів корекційний педагог	20	Вища кат., 2020	2019
4-В	Жорняк Олена Петрівна	Учитель поч.класів	Жовтоводське ПУ, 1991 Бердянський ДПУ, З/Н, III курс, корекційна педагогіка	26	11 т.р., 2018	Бердянський ДПУ, З/Н, бакалавр, корекційна педагогіка, 2020
3-А	Пашенних Альона Володимирівна	Учитель поч.класів	Дніпропетровське ПУ, 1998 р. ДОППО, вчитель дефектолог, 2011	20	I кат. 2016	2020
5-В	Множинська Світлана Миколаївна	Учитель поч.класів	КДПУ, 1999 Музичне виховання	21	Вища, 2018	ДАНО, факультет корекційної педагогіки, I курс, З/Н, 2020
Розвиток мовлення	Шевченко Тетяна Миколаївна	логопед	Слов'янський ДП, 1994 Олігофренопедагог шкільних і дошкільн.закл уч.допоміж ної школи	35	Учитель методист 2016 Вища, 2016	2020
ГПД	Байдак Лариса Анатоліївна	вихователь	КДПУ, 1991 Уч.початко-вих класів	29	I кат., 2018	2017

ГПД	Плісковська Наталія Іванівна	вихователь	Дніпропетровське ПУ, 1985 Учитель початкових класів	35	11 тар. розряд, 2017	2016
ГПД	Шевченко Вікторія Іванівна	вихователь	Луганський ДП, 1991 Методист з виховної роб, вчит.етики	39	Вища, 2020	2019
ГПД		вихователь				
ГПД	Медведь Олена Вадимівна	вихователь	КДП,1984 вчитель математики	26	Вища кат., 2017	2016
ГПД	Стеценко Оксана Анатоліївна	вихователь	Мелітополь-ський П, 1995 Уч.географії та біології	27	I кат., 2016	2020
ГПД	Харченко Оксана Сергіївна	вихователь	КДП,2000 Учитель поч.. класів	20	Вища кат, 2020	2019
ГПД	Торчевська Світлана Григорівна	вихователь	Дніпродзержинськ ий коледж фіз.. вих.,1998 Викладач фіз.. виховання	10	11 т.р., 2018	2012 ЗН Бердянський ДПУ бакалавр 2020
ГПД	Корнієнко Ольга Леонідівна	вихователь	КДПУ, 2003 Вч.образ.мис тецтва, етики,естети ки і худ.праці	15	I кат. 2016	2020
ГПД	Хапатьяк Тетяна Георгіївна	вихователь	Дніпропетровське. ПУ, 1984 Вихователь дитячого садка	30	11 тар. Розряд 2017	2016
ГПД	Несуща Інна Леонідівна	вихователь	КДПУ,2000 р. Трудове навчання та основ інформатики	10	I кат., 2020	2019
Завідувач бібліотеки	Клименко Анна Миколаївна	Бібліотекар	Дніпропетров ське культурно освітнє училище, 1989 бібліотекар	14	9 т. р. 2020	2019
Практичний психолог	Глебова Леся Ростиславівна	Практичний психолог	Миколаївсь ка філія КНУКІМ ДГУ, 2019 Практичний психолог	16	II кат. 2020	2019 ДНУ(магіст р)
Соціальний педагог, керівник	Власенко Валентина Вікторівна	Соц. педагог	КДПУ,2002 Уч. хімії та біології	17	II кат. 2020	Запорізький НУ, 2020

гуртка						
Педагог-організатор	Саранча Наталія Олександрівна	Педагог-організатор	Дніпродзержинський коледж фізичного виховання, 2013 фізичне виховання	5	б/к	

Директор

Володимир РОМАНЧУК

Розділ 11. Перелік навчальних програм

Для дітей з інтелектуальними порушеннями

I ступінь

1 клас

Предмет	Програма
Українська мова Літературне читання Математика Я досліджую світ Трудове навчання Образотворче мистецтво Фізичне виховання	Типова освітня програма початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями від 26.07.2018 № 815. Програма для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Укладач Бобренко І.В. Київ, 2016р.
Розвиток мовлення Ритміка ЛФК	Інститут спеціальної педагогіки НАПН України. Корекціо-розвивальні програми для учнів підготовчого, 1-4 класів з порушенням розумового розвитку. Бобренко І.В. Київ, 2016р.
Соціально-побутове орієнтування	Навчальні програми для підготовчого, 1-4 кл. спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово-відсталих дітей. Соціально-побутове орієнтування. Підготовчий, 1-4 клас. Укладач Ярмола Н.А. Київ, 2014.

2 клас

Предмет	Програма
---------	----------

<p>Українська мова Літературне читання Математика Природознавство Основи здоров'я Трудове навчання Образотворче мистецтво</p>	<p>Навчальні програми для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Київ, 2014.</p>
<p>Музичне мистецтво</p>	<p>Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладачі: науковий співробітник лабораторії проблем інклюзивної освіти Квітка Н.О., Київ, 2014 р.</p>
<p>Фізична культура</p>	<p>Програма для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Укладач Бобренко І.В. Київ, 2016р.</p>
<p>Ритміка ЛФК</p>	<p>Корекційно-розвивальні програми для учнів підготовчого, 1-4 класів з порушенням розумового розвитку. Бобренко І.В. Київ, 2016</p>
<p>Інформатика СПО</p>	<p>Навчальні програми для підготовчого, 1-4 кл. спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово-відсталих дітей. Соціально-побутове орієнтування. Підготовчий, 1-4 клас. Укладач Ярмола Н.А. Київ, 2014.</p>

3 клас

Предмет	Програма
---------	----------

Українська мова Літературне читання Математика Природознавство Я у світі Основи здоров'я Трудове навчання Образотворче мистецтво	Навчальні програми для підготовчого,1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Київ, 2014.
Інформатика Музичне мистецтво	Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладачі: науковий співробітник лабораторії проблем інклюзивної освіти Квітка Н.О., Київ, 2014 р.
Фізична культура	Навчальні програми для підготовчого,1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Київ, 2014.
Ритміка	
ЛФК	Корекційно-розвивальні програми для учнів підготовчого, 1-4 класів з порушенням розумового розвитку. Бобренко І.В. Київ, 2016
Розвиток мовлення	
СПО	Навчальні програми для підготовчого, 1-4 кл. спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово-відсталих дітей. Соціально-побутове орієнтування. Підготовчий, 1-4 клас. Укладач Ярмола Н.А. Київ, 2014.

4 клас

Предмет	Програма
Українська мова Літературне читання Математика Природознавство Основи здоров'я Трудове навчання Образотворче мистецтво	Навчальні програми для підготовчого,1-4 класів спеціальних навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Київ, 2014.
Музичне мистецтво	Навчальна програма для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Укладачі: науковий співробітник інклюзивної освіти Квітка Н.О., Київ, 2014 р.
Фізична культура	Навчальні програми для підготовчого,1-4 класів спеціальних навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Київ, 2014.
Інформатика	
ЛФК	Корекційно-розвивальні програми для учнів підготовчого, 1-4 кл. розумового розвитку. Бобренко І.В. Київ, 2016

СПО	Навчальні програми для підготовчого, 1-4 кл. спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово-відсталих дітей. Соціально-побутове орієнтування. Укладач Ярмола Н.А. Київ, 2014.
-----	--

II ступінь

5 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Українська мова. Висоцька А.М. Київ, 2015
Укр. література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Українська література. Висоцька А.М. Київ, 2015
Математика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Математика. Укладач Королько Н.І. Київ, 2016.
Природознавство	Навчальні програми для 5-7 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Блеч Г.О., 2015
Історія України	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2014
Фізична культура	Програма для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Бобренко І.В. Київ, 2016.

6 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 6-7 кл. Висоцька А.М.. Київ, 2015

Укр. література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 6-7 кл. Висоцька А.М. Київ, 2015
Математика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Математика. Укладач Королько Н.І. Київ , 2016.
Природознавство	Навчальні програми для 5-7 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Блеч Г.О., 2015
Географія	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Історія України	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2014
Основи здоров'я	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2015.
Фізична культура	Програма для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Бобренко І.В. Київ, 2016.

8 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 8-10 кл. Висоцька А.М. Київ, 2016
Укр. література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 8-10 кл. Висоцька А.М. Київ, 2016
Математика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Математика. Укладач Королько Н.І. Київ , 2016.
Природознавство	Навчальні програми для 5-7 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Блеч Г.О., 2015
Географія	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016

Фізика	Програма з фізики і побутової хімії для 7-9 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Бондар В.І. Київ, 2009.
Історія України	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2014
Основи здоров'я	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2015.
Фізична культура	Програма для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Бобренко І.В. Київ, 2016.

9 клас

Предмет	Програма
Укр. мова	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 8-10 кл. Висоцька А.М. Київ, 2016
Укр. література	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. 8-10 кл. Висоцька А.М. Київ, 2016
Математика	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Математика. Укладач Королько Н.І. Київ, 2016.
Природознавство	Навчальні програми для 8-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Блеч Г.О., 2009
Географія	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Фізика	Програма з фізики і побутової хімії для 7-9 класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Бондар В.І. Київ, 2009.
Історія України	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з порушенням інтелектуального розвитку. Київ, 2016
Трудове навчання	Навчальні програми для 5-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2014
Основи здоров'я	Навчальні програми для 5-9 (10) класів спеціальних загальноосвітніх закладів для розумово відсталих дітей. Київ, 2015.

**Освітня програма для 1 класу
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна
школа» ДОР»**

1. Загальні положення

Актуальним питанням сьогодення є розроблення інноваційних стратегій навчання школярів з порушеннями інтелектуального розвитку, підготовка їх до самостійної життєдіяльності та формування життєвої компетентності для успішної подальшої соціальної адаптації.

В умовах запровадження концепції Нової української школи виникає потреба в зміні освітніх пріоритетів щодо корекційного навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Важливе місце в освітньому процесі займає корекційно-розвиткова модель навчання, яка забезпечує школярів необхідними комплексними знаннями, вміннями та навичками

Провідним підходом у концепції Нової української школи є компетентнісний підхід, спрямований на оновлення змісту освіти, заснованого на формування необхідних життєвих компетентностей.

Компетентнісний підхід визначає спрямованість освітнього процесу на досягнення результатів, якими є ієрархічно підпорядковані компетентності учнів, як ключові, предметні та життєва.

Життєва компетентність, як здатність дитини з порушеннями інтелектуального розвитку у процесі інтегрування у соціальне оточення цілісно реалізовувати на практиці знання, досвід і цінності, набуті у процесі корекційного навчання, набуває інтегративного значення в реалізації оновленого змісту освіти дітей з особливостями психофізичного розвитку.

Метою початкової освіти дітей з інтелектуальними порушеннями є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання в основній ланці школи.

Освітню програму для 1-го класу для дітей з інтелектуальними порушеннями (далі-Освітня програма) розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти (далі – Державний стандарт), з урахуванням Типових освітніх програм сучасних досягнень та спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з інтелектуальними порушеннями та сформована на основі Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1 класу з інтелектуальними порушеннями, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення подані в рамці навчального плану (додаток 1);
- перелік навчальних програм для здобувачів освіти початкової школи (1 клас), які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на веб сайті Міністерства освіти і науки України подано в додатку 2;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;
- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією Освітньою програмою.

Освітню програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвивальної спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

2. Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти школи І ступеня.

Державний стандарт складається з дев'яти освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Мистецька», «Технологічна», «Інформатична», «Фізкультурна». Детальний розподіл навчального навантаження окреслено у навчальному плані спеціальної школи (далі-навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Інваріантна складова навчального плану обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом

взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;

- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи. Мета корекційно-розвиткової роботи: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з інтелектуальними порушеннями.

Завдання корекційно-розвиткової роботи:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічної адаптації та соціальної реабілітації дітей;

- розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення;

- корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, тощо.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель – дефектолог, вчитель музичного мистецтва.

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи (I ступінь) за 5-денним навчальними тижнем.

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у закладі освіти встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти подані в рамках навчальних програм та спрямовані на формування у школярів з інтелектуальними порушеннями таких ключових компетентностей:

- **володіння державною мовою**, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- **можливість спілкуватися рідною мовою** (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;
- **математична компетентність**, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- **компетентності у галузі природничих наук**, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- **соціально-трудової компетентності**, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;
- **екологічна компетентність**, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;
- **інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно- комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- **навчання впродовж життя**, що передбачає опанування життєво необхідними базовими уміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;
- **громадянські та соціальні компетентності**, що передбачає уміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;
- **культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів

мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- **основи фінансової грамотності**, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми доцільно використовувати внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учнів.

5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу

кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-му класі підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

6. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у закладі складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

На основі Освітньої програми спеціальна школа складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Додаток 1
відповідно до Типової освітньої
програми, затвердженої наказом
Міністерства освіти і науки України
від 26.07.2018 № 816

Навчальний план
початкової освіти для спеціальних закладів загальної середньої освіти
з українською мовою навчання
для дітей з інтелектуальними порушеннями

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на
		1 клас
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7
Математична	Математика	4
Природнича Соціальна і здоров'язбережувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	3
Технологічна Інформатична	Трудове навчання	2
Мистецька*	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво*	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Усього:		21
Корекційно- розвиткова робота	Розвиток мовлення	4
	Лікувальна фізкультура (Ритміка)	2
	Соціально-побутове орієнтування	2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2
Гранично допустиме навчальне навантаження		20

Директор

Володимир РОМАНЧУК

Додаток 2
відповідно до Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816

Перелік навчальних програм

для здобувачів освіти початкової школи (1 класу)

Комунального закладу освіти «Верхньодніпровська спеціальна школа»

Дніпропетровської обласної ради на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва комплекту навчальних програм
1	Типова освітня програма, розроблена колективом (Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Ярмола Г.А. та ін.).
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Хайдарова О.С., Блеч Г.О.).
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Бобренко І. В.).
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Левченко Л. Й., Гладченко І. В.).
5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Шеклунова Н.О., Міненко А. В.).

Директор школи

Володимир РОМАНЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»

_____ Володимир РОМАНЧУК

« _____ » _____ 2021

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»

**Дніпропетровської обласної ради»
на 2021/2022 навчальний рік
початкова школа (2 клас)**

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна
школа» ДОР»
від 31.08.2021, протокол № 1
Голова педагогічної ради,
директор школи
_____Володимир
РОМАНЧУК

**Освітня програма для 2 класу
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»**

1. Загальні положення

Метою початкової освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання у відповідних спеціальних закладах загальної середньої освіти II ступеня.

Освітню програму для учнів 2-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту

початкової освіти (2018 р.), наказу Міністерства освіти і науки України від 02.07.2019 № 917 « Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», сучасних досягнень спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Освітня програма для учнів 2-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку є логічним продовженням вивчення навчальних предметів та інтегрованих курсів, що вивчалися в 1 класі.

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні вміння вчитися. У програмі подано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу, визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності); охарактеризовано життєву компетентність учнів. У пояснювальній записці до кожного предмету чи інтегрованого курсу представлено корекційно-розвиткові завдання та спрямованість навчального предмету, реалізація яких є обов'язковою умовою навчання.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвиткової спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку таких ключових компетентностей:

- володіння державною мовою, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати

свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;

- можливість спілкуватися рідною мовою (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

- математична компетентність, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- компетентності у галузі природничих наук, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- соціально-трудова компетентність, що передбачає формування трудових умінь та навичок, які забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- екологічна компетентність, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційнокомунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- навчання впродовж життя, що передбачає опанування життєво необхідними базовими уміньми і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- громадянські та соціальні компетентності, що передбачає уміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- основи фінансової грамотності, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння:

спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Програмові компетенції для дітей з помірним ступенем інтелектуального порушення виокремлено під спеціальним позначенням.

Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учня. Програму подано за табличною структурою, що складається з кількох колонок. У колонці «Орієнтовний зміст навчального матеріалу» подано оновлений та апробований у спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку зміст навчального матеріалу.

Колонка «Предметно-орієнтовані компетентності» ознайомлює вчителя з переліком знань і вмінь, якими мають оволодіти учні в процесі навчання. Матеріали колонки «Життєва компетентність» інформують учителя щодо результатів сформованості в учнів пізнавальних здібностей та соціально-адаптивних навичок у відповідності до мети та змістового наповнення освітньої галузі.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтовних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Це означає, що контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного учня у навчанні, а визначення

особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі учні навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

2. Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти школи I ступеня.

Державний стандарт складається з дев'яти освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Мистецька», «Технологічна», «Інформатична», «Фізкультурна». Детальний розподіл навчального навантаження окреслено у навчальному плані спеціальної школи (далі-навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Інваріантна складова навчального плану обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи. Мета корекційно-розвиткової роботи: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з

інтелектуальними порушеннями.

Завдання корекційно-розвиткової роботи:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічної адаптації та соціальної реабілітації дітей;
- розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення;
- корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, тощо.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель – дефектолог, вчитель музичного мистецтва.

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи (I ступінь) за 6-денним навчальними тижнем.

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у закладі освіти встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти подані в рамках навчальних програм та спрямовані на формування у школярів з інтелектуальними порушеннями таких ключових компетентностей:

- **володіння державною мовою**, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- **можливість спілкуватися рідною мовою** (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

- **математична компетентність**, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- **компетентності у галузі природничих наук**, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- **соціально-трудової компетентності**, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;
- **екологічна компетентність**, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;
- **інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно- комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
- **навчання впродовж життя**, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;
- **громадянські та соціальні компетентності**, що передбачає вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;
- **культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;
- **основи фінансової грамотності**, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми доцільно використовувати внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати

здобуття початкової освіти

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учнів.

5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формуального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-му класі підлягають вербальному, формуальному оцінюванню.

Навчальні досягнення учнів у 2 класах підлягають вербальному, формуальному оцінюванню.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Формуальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно

виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, переконання у власних можливостях і здібностях.

6. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у закладі складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

На основі Освітньої програми спеціальна школа складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Директор школи
РОМАНЧУК

Володимир

Додаток 1
 відповідно до Типової освітньої
 програми, затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки України
 від 02.07.2019 № 917

**Навчальний план початкової освіти для спеціальних закладів
 загальної середньої освіти з українською мовою навчання
 дітей з інтелектуальними порушеннями**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		2 клас
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7
Математична	Математика	4
Природнича Соціальна і здоров'язберезувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	4
Технологічна	Трудове навчання	2
Інформатична		
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Усього:		22
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	4
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
	Соціально-побутове орієнтування	2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		2
Гранично допустиме навчальне навантаження		21

Додаток 2
відповідно до Типової освітньої
програми, затвердженої наказом
Міністерства освіти і науки України
від 02.07.2019 № 917

Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти початкової школи (2 класу)
Комунального закладу освіти «Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва комплекту навчальних програм
1	Типова освітня програма, розроблена колективом (Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Ярмола Г.А. та ін.).
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Хайдарова О.С., Блеч Г.О.).
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Бобренко І. В.).
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Левченко Л. Й., Гладченко І. В.).
5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Шеклунова Н.О., Міненко А. В.).

Директор школи

Володимир РОМАНЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

КЗО «Верхньодніпровська
спеціальна школа» ДОР»

_____ Володимир РОМАНЧУК

« _____ » _____ 2021

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»
на 2021/2022 навчальний рік
початкова школа (3 клас)**

СХВАЛЕНО

на засіданні педагогічної ради
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна
школа» ДОР»

від 31.08.2021, протокол № 1

Голова педагогічної ради,
директор школи

_____ Володимир РОМАНЧУК

Освітня програма для 3 класу
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»

1. Загальні положення

Метою початкової освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання у відповідних спеціальних закладах загальної середньої освіти II ступеня.

Освітню програму для учнів 3-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти (2018 р.), наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 № 467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», сучасних досягнень спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Освітня програма для учнів 3-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку є логічним продовженням вивчення навчальних предметів та інтегрованих курсів, що вивчалися в 1, 2 класі.

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні вміння вчитися. У програмі подано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу, визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності); охарактеризовано життєву компетентність учнів.

У пояснювальній записці до кожного предмету чи інтегрованого курсу представлено корекційно-розвиткові завдання та спрямованість навчального предмету, реалізація яких є обов'язковою умовою навчання.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвиткової спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані курси;
- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку таких ключових компетентностей:

- володіння державною мовою, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- можливість спілкуватися рідною мовою (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;
- математична компетентність, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- компетентності у галузі природничих наук, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самотійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- соціально-трудова компетентність, що передбачає формування трудових умінь та навичок, які забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;
- екологічна компетентність, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;
- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і

спілкування, можливість безпечного використання інформаційнокомунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- навчання впродовж життя, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- громадянські та соціальні компетентності, що передбачає вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- основи фінансової грамотності, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Програмові компетенції для дітей з помірним ступенем інтелектуального порушення виокремлено під спеціальним позначенням.

Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учня. Програму подано за табличною структурою, що складається з кількох колонок. У колонці «Орієнтовний зміст навчального матеріалу» подано оновлений та апробований у спеціальних закладах освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку зміст навчального матеріалу.

Колонка «Предметно-орієнтовані компетентності» ознайомлює вчителя з переліком знань і вмінь, якими мають оволодіти учні в процесі навчання. Матеріали колонки «Життєва компетентність» інформують учителя щодо результатів сформованості в учнів пізнавальних здібностей та соціально-адаптивних навичок у відповідності до мети та змістового наповнення освітньої галузі.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Освітня програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтованих очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів з порушеннями інтелектуального розвитку здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. Це означає, що контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного учня у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі учні навчаються способам самоконтролю, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

2. Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти школи І ступеня.

Державний стандарт складається з дев'яти освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Мистецька», «Технологічна», «Інформатична», «Фізкультурна». Детальний розподіл навчального навантаження окреслено у навчальному плані спеціальної школи (далі-навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей

Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Інваріантна складова навчального плану обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи. Мета корекційно-розвиткової роботи: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з інтелектуальними порушеннями.

Завдання корекційно-розвиткової роботи:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічної адаптації та соціальної реабілітації дітей;
- розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення;
- корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, тощо.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель – дефектолог, вчитель музичного мистецтва.

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи (І ступінь) за 6-денним навчальними тижнем.

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та

корекційно-розвиткових занять.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у закладі освіти встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти подані в рамках навчальних програм та спрямовані на формування у школярів з інтелектуальними порушеннями таких ключових компетентностей:

- **володіння державною мовою**, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- **можливість спілкуватися рідною мовою** (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;
- **математична компетентність**, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- **компетентності у галузі природничих наук**, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
- **соціально-трудової компетентності**, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;
- **екологічна компетентність**, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;
- **інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно- комунікаційних засобів

у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- **навчання впродовж життя**, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;
- **громадянські та соціальні компетентності**, що передбачає вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;
- **культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;
- **основи фінансової грамотності**, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми доцільно використовувати внутрішньопродметні та міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учнів.

5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формульовального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Навчальні досягнення здобувачів у 1-му класі підлягають вербальному, формульовальному оцінюванню.

Навчальні досягнення учнів у 2 класах підлягають вербальному, формульовальному оцінюванню, у (3) 4 класі - (за рішенням педагогічної ради школи) – формульовальному та підсумковому (бальному оцінюванню).

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Формульовальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, переконання у власних можливостях і здібностях.

6. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у закладі складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

На основі Освітньої програми спеціальна школа складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Директор школи

Володимир РОМАНЧУК

Додаток 1

відповідно до Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 № 467

**Навчальний план початкової освіти для спеціальних закладів
загальної середньої освіти з українською мовою навчання
дітей з інтелектуальними порушеннями**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		3 клас
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7
Математична	Математика	4
Природнича Соціальна і здоров'язберезувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	4
Технологічна	Трудове навчання	2
Інформатична		
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Усього:		22
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	4
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
	Соціально-побутове орієнтування	2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		3
Гранично допустиме навчальне навантаження		22

Додаток 2
відповідно до Типової освітньої
програми, затвердженої наказом
Міністерства освіти і науки України
від 02.07.2019 № 917

Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти початкової школи (3 класу)
Комунального закладу освіти «Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва комплекту навчальних програм
1	Типова освітня програма, розроблена колективом (Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Ярмола Г.А. та ін.).
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Хайдарова О.С., Блеч Г.О.).
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Бобренко І. В.).
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Левченко Л. Й., Гладченко І. В.).
5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Шеклунова Н.О., Міненко А. В.).

Директор
КЗО «Верхньодніпровська
спеціальна школа» ДОР»
_____ Володимир РОМАНЧУК
« ____ » _____ 2021

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»
на 2021/2022 навчальний рік
початкова школа (4 клас)**

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна
школа» ДОР»
від 31.08.2021, протокол № 1
Голова педагогічної ради,
директор школи
_____ Володимир РОМАНЧУК

**Освітня програма для 4 класу
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»**

1. Загальні положення

Метою початкової освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку є особистісне становлення учнів, розвиток їхніх пізнавальних здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, пізнавальної активності, що забезпечують їхню готовність до життя в демократичному суспільстві, продовження навчання у відповідних спеціальних закладах загальної середньої освіти II ступеня.

Освітню програму для учнів 4-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку розроблено відповідно до Закону України «Про освіту», Концепції Нової української школи, Державного стандарту початкової освіти (2018 р.), наказу Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 № 121 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку», сучасних досягнень спеціальної педагогіки та психології щодо навчально-пізнавальних можливостей дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Освітня програма для учнів 4-го класу з порушеннями інтелектуального розвитку є логічним продовженням вивчення навчальних предметів та інтегрованих курсів, що вивчалися в 1, 2, 3 класі.

Реалізація корекційно-розвиткових завдань у процесі навчання учнів з порушеннями інтелектуального розвитку полягає в особистісному розвитку школярів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та створенні позитивної мотивації до навчання; розвитку мовлення та комунікативної діяльності, сприянні розумовому, моральному, фізичному, соціокультурному та естетичному розвитку особистості; формуванні вміння вчитися. У програмі подано відповідний зміст кожного навчального предмета чи інтегрованого курсу, визначено вимоги до конкретних очікуваних результатів навчання (предметно-орієнтовані компетентності); охарактеризовано життєву компетентність учнів.

У пояснювальній записці до кожного предмету чи інтегрованого курсу представлено корекційно-розвиткові завдання та спрямованість навчального предмету, реалізація яких є обов'язковою умовою навчання.

Програму побудовано із врахуванням таких принципів:

- дитиноцентрованості і природовідповідності;
- корекційно-розвиткової спрямованості навчання;
- узгодження цілей, змісту і очікуваних результатів навчання;
- науковості, доступності і практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей;
- логічної послідовності і достатності засвоєння учнями предметних компетентностей;
- можливостей реалізації змісту освіти через предмети або інтегровані

курси;

- творчого використання вчителем програми залежно від умов навчання;
- адаптації до індивідуальних особливостей, інтелектуальних і фізичних можливостей, потреб та інтересів дітей.

Зміст програми має потенціал для формування в учнів з порушеннями інтелектуального розвитку таких ключових компетентностей:

- володіння державною мовою, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;

- можливість спілкуватися рідною мовою (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;

- математична компетентність, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

- компетентності у галузі природничих наук, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- соціально-трудова компетентність, що передбачає формування трудових умінь та навичок, які забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- екологічна компетентність, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно-комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- навчання впродовж життя, що передбачає опанування життєво необхідними базовими уміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- громадянські та соціальні компетентності, що передбачає уміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати

власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми рекомендується використовувати внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації. Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Програмові компетенції для дітей з помірним ступенем інтелектуального порушення виокремлено під спеціальним позначенням.

Програму подано за табличною структурою, що складається з кількох колонок. У колонці **«Орієнтовний зміст навчального матеріалу»** подано оновлений та апробований у закладах освіти для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку зміст навчального матеріалу. Колонка **«Предметно-орієнтовані компетентності»** ознайомлює вчителя з переліком знань і вмінь, якими мають оволодіти учні в процесі навчання. Орієнтовні досягнення учнів з порушеннями інтелектуального розвитку помірного ступеня виділені зірочкою (*). Матеріали колонки **«Життєва компетентність»** інформують учителя щодо результатів сформованості в учнів пізнавальних здібностей та соціально-адаптивних навичок у відповідності до мети та змістового наповнення освітньої галузі.

Зберігаючи наступність із дошкільним періодом дитинства, початкова школа забезпечує подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формує здатність до творчого самовираження, розвитку пізнавальної діяльності, виховує ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Згідно із Законом України «Про освіту», на основі Державного стандарту початкової освіти й Типової освітньої програми заклади освіти, наукові установи та інші суб'єкти освітньої діяльності можуть розробляти освітні програми - єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів, індивідуальних проектів, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих для досягнення визначених результатів навчання. Освітні програми можуть відрізнятися від Типової освітньої програми послідовністю викладання навчального матеріалу, обсягом його вивчення, наявністю додаткових компонентів змісту або використанням оригінальних форм, методів і засобів навчання.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи пізнавальні здібності та можливості осіб з порушеннями інтелектуального розвитку, конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення корекційно-розвивальних завдань та орієнтовних очікуваних результатів, зазначених у Типовій освітній програмі.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів із порушеннями інтелектуального розвитку здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку в процесі навчання. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного учня у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Навчальні досягнення учнів у 1, 2, 3, 4 класах підлягають вербальному, формульованому оцінюванню, у (3) 4 класі - (за рішенням педагогічної ради школи) - формульованому та підсумковому (бальному оцінюванню).

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявити проблеми й запобігти їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми й методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

2. Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти школи I ступеня.

Державний стандарт складається з дев'яти освітніх галузей: «Мовно-літературна», «Математична», «Природнича», «Соціальна і здоров'язбережувальна», «Громадянська та історична», «Мистецька», «Технологічна», «Інформатична», «Фізкультурна». Детальний розподіл навчального навантаження окреслено у навчальному плані спеціальної школи (далі-навчальний план).

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувачів освіти. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Навчальний план містить інваріантну складову, сформовану на державному рівні та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації.

Інваріантна складова навчального плану обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи. Мета корекційно-розвиткової роботи: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з

інтелектуальними порушеннями.

Завдання корекційно-розвиткової роботи:

- формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічної адаптації та соціальної реабілітації дітей;
- розвиток та подолання порушень усного та писемного мовлення;
- корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, тощо.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти закладу освіти: вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель – дефектолог, вчитель музичного мистецтва.

Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи (I ступінь) за 5-денним навчальними тижнем.

Повноцінність початкової освіти здобувачів освіти забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Нормативи наповнюваності класів, виховних груп та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у закладі освіти встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти подані в рамках навчальних програм та спрямовані на формування у школярів з інтелектуальними порушеннями таких ключових компетентностей:

- **володіння державною мовою**, що передбачає елементарні уміння та навички (в межах мовленнєвих можливостей) усно і письмово висловлювати свої думки, усвідомлення ролі мови для спілкування та культурного самовираження;
- **можливість спілкуватися рідною мовою** (в межах пізнавальних можливостей), що передбачає використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади;
- **математична компетентність**, що передбачає застосування (в межах пізнавальних можливостей) математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
- **компетентності у галузі природничих наук**, що передбачають формування пізнавального досвіду, прагнення самостійно чи в групі

спостерігати та досліджувати, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

- **соціально-трудової компетентності**, що передбачає формування трудових умінь та навичок, що забезпечують подальшу здатність до успішного опанування основ професійно-трудової діяльності, набуття навичок практичної життєдіяльності;

- **екологічна компетентність**, що передбачає сформованість уявлень щодо екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання та збереження природних ресурсів;

- **інформаційно-комунікаційна компетентність**, що передбачає опанування елементарними основами цифрової грамотності для розвитку і спілкування, можливість безпечного використання інформаційно- комунікаційних засобів у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

- **навчання впродовж життя**, що передбачає опанування життєво необхідними базовими вміннями і навичками, що сприятимуть подальшій соціальної адаптації та інтеграції в суспільство;

- **громадянські та соціальні компетентності**, що передбачає вміння діяти (в межах своїх можливостей) в життєвих ситуаціях, ідентифікувати себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

- **культурна компетентність**, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості, формування навичок культури поведінки в соціумі;

- **основи фінансової грамотності**, що передбачає формування уявлень про грошові одиниці, необхідні для здійснення та організації побутової життєдіяльності, залучення до сфери соціально-побутової та елементарної економічної діяльності.

Спільними для всіх ключових компетентностей є такі вміння: спілкуватися, взаємодіяти та співпрацювати з дорослим та однолітками, сприймати інструкції та навчальні завдання, керувати емоціями, регулювати власну поведінку.

Враховуючи інтегрований характер компетентності, у процесі реалізації Освітньої програми доцільно використовувати внутрішньопредметні та міжпредметні зв'язки, які сприяють цілісності результатів початкової освіти та переносу умінь у нові ситуації.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти

Вимоги до дітей з інтелектуальними порушеннями, котрі розпочинають навчання у початковій школі, мають враховувати досягнення попереднього етапу їхнього розвитку.

Предметні компетентності для дітей з різним рівнем інтелектуальних порушень мають диференційований характер (для дітей з легким та помірним ступенем). Зміст навчання добирається індивідуально, у відповідності до пізнавальних можливостей учнів.

5. Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контроль-оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації освітньої програми й ухвалювати рішення щодо коригування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, переконання у власних можливостях і здібностях.

6. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти у закладі складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

На основі Освітньої програми спеціальна школа складає та затверджує навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу.

Директор школи

Володимир РОМАНЧУК

Додаток 1
відповідно до Типової освітньої програми, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 29.01.2021 № 121

**Навчальний план початкової освіти для спеціальних закладів
загальної середньої освіти з українською мовою навчання
дітей з інтелектуальними порушеннями**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах
		4 клас
Мовно-літературна	Українська мова та літературне читання	7
Математична	Математика	4
Природнича Соціальна і здоров'язберезувальна Громадянська та історична	Я досліджую світ	4
Технологічна	Трудове навчання	2
Інформатична		
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Усього:		22
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення	4
	Лікувальна фізкультура (ритміка)	2
	Соціально-побутове орієнтування	2
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		3
Гранично допустиме навчальне навантаження		22

Додаток 2
відповідно до Типової освітньої
програми, затвердженої наказом
Міністерства освіти і науки України
від 02.07.2019 № 917

Перелік навчальних програм
для здобувачів освіти початкової школи (4 класу)
Комунального закладу освіти «Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва комплекту навчальних програм
1	Типова освітня програма, розроблена колективом (Чеботарьова О.В., Блеч Г.О., Ярмола Г.А. та ін.).
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Розвиток мовлення» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Хайдарова О.С., Блеч Г.О.).
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізкультура» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Бобренко І. В.).
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «У світі ритмів» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Левченко Л. Й., Гладченко І. В.).
5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з інтелектуальним порушенням (Шеклунова Н.О., Міненко А. В.).

Директор школи

Володимир РОМАНЧУК

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор
Комунального закладу
освіти «Верхньодніпровська
спеціальна школа»
ДОР»
_____Володимир
РОМАНЧУК

« ____ » _____ 2021

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»
на 2021/2022 навчальний рік
для II рівня (5-9 класи)

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної
ради

«Верхньодніпровська
спеціальна школа» ДОР»
від 31.08.2021, протокол № 1
Голова педагогічної ради,
директор школи
Володимир
РОМАНЧУК

Освітня програма
Комунального закладу освіти
«Верхньодніпровська спеціальна школа»
Дніпропетровської обласної ради»
на 2021/2022 навчальний рік для II рівня (5-9 класи)

1. Загальні положення

Освітня програма спеціальної школи розроблена на виконання Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», постанови Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами», постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти», постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», наказу Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 р. за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», сформована на основі Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти I ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 25.06.2018 №693, Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 №814, Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627.

Освітня програма спеціальної школи є сукупністю взаємозв'язаних освітніх програм і відповідних їм освітніх технологій, що визначають зміст

освіти дітей з тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку та інтелектуальними порушеннями та спрямовані на досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом освіти.

Освітня програма спрямована на задоволення пізнавальних інтересів учнів, формування творчої особистості, створення умов для повноцінного інтелектуального, творчого, морального, мовленнєвого, фізичного розвитку дитини з особливими освітніми потребами.

Освітня програма початкової загальної освіти розроблена на 4 роки, відповідно терміну навчання здобувачів освіти. Окремі розділи програми, такі як «Призначення школи та засіб його реалізації», «Модель випускника», актуальні аж до зміни призначення школи (наприклад, у зв'язку зі зміною її статусу, зміною соціального замовлення, реалізацією визначеного етапу програми розвитку закладу тощо). Розділи «Цілі та задачі освітнього процесу», «Особливості організації освітнього процесу та застосування технологій» можуть корегуватися в міру необхідності. Розділ «Навчальний план школи та його обґрунтування» буде оновлюватися щорічно. По мірі включення в освітній процес нових програм і підручників вноситимуться корективи до розділу «Програмно-методичне забезпечення освітньої програми».

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової та базової загальної освіти.

Освітня програма визначає:

- загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, а також логічної послідовності їх вивчення, які подані в рамках навчальних планів (*додатки 1-5*);

- очікувані результати навчання учнів подані в рамках навчальних програм (пропонований зміст навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН);

- перелік комплектів навчальних програм для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, затримкою психічного розвитку та інтелектуальними порушеннями, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- перелік корекційно-розвиткових програм, які мають гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та розміщені на офіційному веб-сайті МОН;

- рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття освіти.
Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

2. Загальний обсяг навчального навантаження для здобувачів освіти II рівня (5-9 класів).

Державний стандарт складається з семи освітніх галузей «Мови і літератури», «Математика», «Природознавство», «Суспільствознавство», «Мистецтво», «Технології», «Основи здоров'я і фізична культура».

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані школи II ступеня (далі – навчальний план), передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Варіативна складова навчального плану враховує особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу освіти і відображається в навчальному плані.

Години варіативної складової навчального плану використовуються на:

- запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану закладом освіти спеціалізацію, чи світоглядного спрямування;
- індивідуальні заняття та консультації.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів «Фізична культура» та «Основи здоров'я», а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Навчальний план закладу освіти обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, зміст яких зумовлений особливостями психофізичного розвитку здобувачів освіти і реалізується через курси «Соціально-побутове орієнтування», «Розвиток мовлення», «Лікувальна фізкультура», «Ритміка».

Корекційно-розвиткові заняття проводять педагоги закладу освіти: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, вчитель фізичної культури, вчитель музичного мистецтва.

У закладі освіти години з фізичної культури враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (наказ Міністерства охорони здоров'я України від 20.02.2013 № 144, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14.03.2013 за № 410/22942 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів»).

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Нормативи наповнюваності класів та поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у закладі освіти встановлюються відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2001 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 (зі змінами).

Навчальний план зорієнтований на роботу основної школи за 5-ти денним навчальним тижнем. Мова навчання – українська.

3. Очікувані результати навчання здобувачів освіти.

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей здобувачів освіти:

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1.	Спілкування державною мовою	Уміння: (самостійно або за допомогою) ставити запитання та розпізнавати проблему; робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати та перетворювати тексти задач письмово, грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень, поповнювати свій активний та пасивний словниковий запас. Ставлення: розуміння чітких та лаконічних формулювань Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2.	Математична	Уміння: (самостійно або за допомогою) оперувати текстовою та

	компетентність	числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати та досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язання математичних задач, зокрема таких, що моделюють реальні життєві ситуації.
3.	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: (самостійно або за допомогою) розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища та процеси; користуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови наук, техніки та технологій, усвідомлення ролі наукових ідей у сучасних інформаційних технологіях. Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу.
4.	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: (самостійно та за допомогою) структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язання математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів.
5.	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: (самостійно та за допомогою) визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії.
6.	Ініціативність і підприємливість	Уміння: (самостійно та за допомогою) вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії практичності, ефективності з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, і шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди - це особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі).
7.	Соціальна громадянська компетентності	Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: осядливості і поміркованості; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; повага до прав людини. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту.
8.	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: (самостійно та за допомогою) висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, (в тому числі за допомогою української жестової мови) національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування та взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків,

		<p>текстів, схем тощо).</p> <p>Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства.</p> <p>Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва.</p>
9.	Екологічна грамотність і здорове життя	<p>Уміння: (самостійно та за допомогою) аналізувати та оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні та соціальні наслідки рішень.</p> <p>Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку кожного окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне, бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо.</p> <p>Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя.</p>

Наскрізнi лiнii є соціально значимими над предметними темами, які допомагають формуванню у здобувачів освіти уявлень про суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних життєвих ситуаціях. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища-зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

- окремі предмети-виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою; предмети за вибором; роботу в проектах;

- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	<p>Формування в здобувачів освіти соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.</p> <p>Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формування критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.</p>
Громадянська відповідальність	<p>Сприятиме формуванню відповідального громадянина, що розуміє принципи та механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія засвоюється переважно через колективну діяльність, яка поєднує окремі предмети між собою та розвиває у здобувачів освіти готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.</p> <p>Вивчення окремого предмета має викликати у здобувачів освіти якомога більше позитивних емоцій, а її зміст - бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, наполегливості та чесності. Приклад вчителя є важливим у формуванні толерантного ставлення один до одного, незалежного від рівня навчальних досягнень та особливостей психофізичного розвитку.</p>
Здоров'я і безпека	<p>Завданням наскрізної лінії є становлення здобувача освіти як свідомого громадянина, здатного вести здоровий спосіб життя та формувати навколо себе безпечне життєве середовище.</p>

	Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку та охорону здоров'я (текстові завдання пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів транспортних засобів).
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння здобувачами освіти практичних аспектів фінансових питань, (здійснення заощаджень, інвестування запозичення, страхування кредитування тощо). Реалізується через розв'язування практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення здобувачів освіти до різних видів навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість.

4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Базова середня освіта здобувається після здобуття початкової освіти. Діти, які здобули початкову освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття базової середньої освіти цього ж навчального року.

5.Форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Передбачено такі форми організації освітнього процесу: екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, спектаклі, інтерактивні уроки, інтегровані уроки, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем. Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На

цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

6. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Директор школи
РОМАНЧУК

Володимир

Додаток 1
 складений відповідно до
 таблиці 18 Типової
 освітньої програми спеціальних
 закладів загальної середньої
 освіти II ступеня для дітей з
 особливими освітніми
 потребами, затвердженою
 наказом Міністерства освіти і
 науки України від 12.06.2018 №
 627

**Навчальний план
 спеціальних закладів загальної середньої освіти з українською
 мовою навчання для дітей з інтелектуальними порушеннями**

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах						
								Ра
Мови і літератури	Українська мова							16
	Українська							12
	Історія України							6
Суспільствознавство	Основи							1
	Я у Світі							1
	Математика							25
Природознавство	Математика							25
	Природознавство							7
	Географія							7
Мистецтво	Фізика і хімія в							7
	Музичне							4
	Образотворче							4
Технології	Трудове навчання							60
	Інформатика							6
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я							5
	Фізична культура							12

Разом								173
Корекційно-розвиткові заняття	Соціально-побутове							12
	Розвиток							6
	Лікувальна							12
Додаткові години на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні								6
Гранично допустиме навантаження								17

Додаток 3
Таблиця 20 Типової освітньої програми спеціальних закладів загальної середньої освіти II ступеня для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженою наказом Міністерства освіти і науки України від 12.06.2018 № 627

**Перелік комплектів навчальних програм
КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»
для 5-10 класів
на 2021/2022 навчальний рік**

№ з/п	Назва програми
1.	Комплект навчальних програм для дітей з інтелектуальними порушеннями для 5-10-х класів (українська мова, українська література, Я у світі, історія України, основи правознавства, математика, природознавство, географія, фізика і хімія в побуті, музичне мистецтво, образотворче мистецтво, трудове навчання, інформатика, основи здоров'я, фізична культура)

Додаток 5
Таблиця 21 Типової
освітньої програми спеціальних
закладів загальної середньої
освіти II ступеня для дітей з
особливими освітніми
потребами, затвердженою
наказом Міністерства освіти і
науки України від 12.06.2018 №
627

Перелік програм з корекційно-розвиткової роботи
КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»
для 5-9 класів
на 2021/2022 навчальний рік

№ з/п	Назва програми
1	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» (варіативний модуль «Подорож у життя») для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Міненко А. В., Грикун А. С.)
2	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Фізика і хімія (в позаурочний час)» для 6-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Дзіядевич Л. Г., Трикоз С. В.)
3	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Географія» (у позаурочний час) для 6-9 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Мальчевська О. П., Трикоз С. В.)
4	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Редько Л. О., Безкоровайна Л. А., Гладченко І. В.)
5	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Театральна логоритміка» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Папета О. В., Іванченко С. В., Гладченко І. В.)
6	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Ритміка» (барабанотерапія) для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Сухорукова О., Василевська Л., Гладченко І. В.)
7	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Лікувальна фізична культура» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Бобренко І. В.)
8	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Соціально-побутове орієнтування» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Остапенко Л. І., Тарновська Л. І.)
9	Програма з корекційно-розвиткової роботи «Світ мистецтва» для 5-10 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з інтелектуальними порушеннями (Дмитрієва І. В.)

Директор школи
РОМАНЧУК

Володимир

Пояснювальна записка
робочого навчального плану
КЗО “Верхньодніпровська
спеціальна школа”
Дніпропетровської обласної
ради»
на 2021/2022 навчальний рік

У 2021/2022 навчальному році освітній процес у спеціальній школі організовується відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», інших актів законодавства та освітньої програми закладу освіти з урахуванням епідемічної ситуації в регіоні та дотриманням обмежувальних протиепідемічних заходів визначених постановою Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 р. № 1236 (із змінами) «Про встановлення карантину та запровадження обмежувальних протиепідемічних заходів з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2», постановою Головного державного санітарного лікаря України від 23.04.2021 р. №4, «Положення про спеціальну школу та Положення про навчально-реабілітаційний центр», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 221, нормативно-правового забезпечення Нової української школи, інших актів, що регулюють забезпечення освітнього процесу в спеціальній школі.

Робочий навчальний план складено відповідно до листа МОН України від 30.08.2021 №1/9-436 «Методичні рекомендації щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах загальної середньої освіти в 2021/2022 навчальному році»

У 2021/2022 навчальному році учні спеціальної школи відповідно до особливостей навчально-пізнавальної навчаються за типовими освітніми програмами:

- **учні 1-х класів**, для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими 1ч наказом Міністерства освіти і науки України від 26.07.2018 № 816 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти для учнів 1 класів з інтелектуальними порушеннями»;

- **учні 2-х класів**, для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2019 № 917 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 2 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;
- **учні 3-х класів**, для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2020 №467 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 3 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;
- **учні 4 класів** для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку – за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 29.01.2021 № 121 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 4 класу з порушеннями інтелектуального розвитку»;
- **учні 1-4-х класів** (крім учнів з порушеннями інтелектуального розвитку) навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 26.07.2018 № 814 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, наказ МОН від 16.08.2019 №917).
- **Учні 5-9 класів** навчаються за типовими освітніми програмами, затвердженими наказом МОН від 12.06.2018 № 627 «Про затвердження типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами» (зі змінами, накази МОН від 26.07.2018 №815, від 10.06.2019 № 808).

Державний компонент забезпечує соціально необхідний для кожного школяра обсяг знань на рівні державних стандартів і складений за освітніми галузями. В інваріативній частині цілком збережено як перелік освітніх галузей, так і обсяг годин на кожну з них, також передбачено проведення корекційно-розвиткових занять, що зумовлено особливістю організації освітнього процесу з учнями з порушеннями інтелектуального розвитку.

Години варіативної складової використані для загальноосвітньої підготовки учнів, індивідуальних занять та консультацій, факультативного навчання, підготовки учнів, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку, до засвоєння змісту загальної освіти.

Корекційно-розвиткова робота спрямована на:

- розвиток зорового чи слухового сприймання, мовлення, корекцію пізнавальної діяльності, фізичний розвиток, формування навичок просторового, соціально-побутового орієнтування, психокорекції;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку учнів шляхом взаємодії з навколишнім середовищем на основі знань, умінь і навичок мовленнєвої, зокрема комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності;
- створення передумов для соціальної реабілітації та інтеграції, розвиток самостійності та життєво важливих компетенцій дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку;
- корекція психічного розвитку.

Структура навчального року.

Відповідно Закону України “ Про повну загальну середню освіту” 2021/2022 навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань – і закінчується проведенням підсумкового оцінювання навчальних досягнень учнів не пізніше 1 липня.

Підсумкове оцінювання здійснюється після кожного семестру.

Підсумкова оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік – на основі семестрових оцінок. Річна оцінка є перевідною.

Відповідно до Порядку проведення державної підсумкової атестації затвердженого наказом Міністерством освіти і науки України від 07 грудня 2018 року № 1369 (розділ IV, п.3) та наказу Міністерства освіти і науки України від 25 січня 2019 року № 59 «Про проведення в 2018/2019 навчальному році державної підсумкової атестації осіб, які здобувають загальну середню освіту», спільного наказу Міністерства освіти, молоді та спорту України та Міністерства охорони здоров'я України від 01.02.2019 року № 72/78 «Про затвердження інструкції про звільнення від проходження державної підсумкової атестації учнів ЗНЗ за станом здоров'я», на підставі заяв батьків (одного з батьків) або інших законних представників від атестації звільняються учні (вихованці) спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) з затримкою психічного розвитку, розумово відсталих дітей, учні (вихованці) навчально-реабілітаційних центрів.

Державна підсумкова атестація випускних класів здійснюється на основі річного та семестрового оцінювання навчальних досягнень.

Навчальні заняття організовуються за семестровою системою:

I семестр - з 1 вересня по 24 грудня;

II семестр – з 09 січня по 27 травня.

Впродовж навчального року для учнів проводяться канікули:

- **осінні** - з 26 жовтня до 30 жовтня;
- **зимові** - з 24 грудня до 08 січня;
- **весняні** - з 28 березня до 03 квітня.

Загальна тривалість навчального року встановлена Законом України «Про повну загальну середню освіту»: у загальноосвітніх навчальних закладах не менше 175 робочих днів (з урахуванням навчальних екскурсій, навчальної практики).

Навчальний заклад працює за п'ятиденним робочим тижнем.

Заняття починаються о 8 годині 30 хвилин. Тривалість академічної навчальної години в школі I ступеня - 35-40 хвилин, II ступеня – 45 хвилин. Між уроками дві великі перерви по 15 хвилин, дві – по 10 хвилин, дві – по 5 хвилин. Завдяки цьому досягається оптимальна збалансованість між навчальною роботою та перепочинком учнів.

Час тижневого навантаження протягом року залишається без змін і доповнюються додатковими годинами на предмети інваріативної складової, курси за вибором, факультативи, індивідуальні та групові заняття.

Години з фізичної культури, лікувальної фізкультури та корекційно-розвиткових занять не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів (наказ Міністерства освіти і науки України від 03.11.04р. № 849).

Навчальні екскурсії та навчальна практика учнів організовується відповідно до інструктивно-методичного листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 №1/9-61 та проводяться протягом 2021/2022 навчального року.

Варіативна частина робочого плану:

а) індивідуальні заняття включають додаткові предмети за вибором, індивідуальні заняття та індивідуальні години на українську мову, математику, хімію, з основ здоров'я, додаткові години на третю годину фізичної культури; ритміки, години з основ інформатики, психо-корекційні заняття з психологом;

б) корекційно-розвиткові заняття включають розвиток умінь і навичок мовленнєвої, зокрема комунікативної діяльності, години соціально-побутового орієнтування та формування компенсаційних способів діяльності як важливої передумови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до життя.

На 1 вересня 2020/2021 н. р. у спеціальній школі всього учнів – **90**, працює 14 класів, відсутній 5 клас(F 70) .

Класи для дітей з легкою розумовою відсталістю (F 70): 1-Б, 2-Б, 3-А, 3-Б, 4-А, 4-Б, 6-Б, 7-А, 7-Б, 8-Б, 9-Б кл.

4-В, 5-В, 6-В – для дітей з помірною розумовою відсталістю(F 71)

Дітей - сиріт – **11**.

Робочий навчальний план включає таку кількість годин:

1-4 класи

- інваріантна частина – 149 години;
- варіативна частина – 79 годин;

Всього : 228 години

5-9 класи

- інваріантна частина – 191 година;
- варіативна частина – 49 годин;
- додаткові години на трудове навчання за рахунок поділу класів – годин.

Всього: 240 годин

Всього: 468 години

інваріантна складова – 340 годин;

варіативна складова – 128 годин

Варіативна частина розподілу така:

на розвиток мовлення, корекцію дефектів мовлення:

логопедичні заняття 3 год.- 1Б, 3Б,3А, 4А, 4В.

по 4 год. – 2Б, 4Б.

по 2 год – 4В, по 1 год. – 4В, 5В, 6В.

розвиток мовлення по 1год.- 1Б, 3Б,3А, 4А, 6Б, 7А, 7Б, 8Б, 9Б.

по 2 год. – 4А.

ритміка

по 1 год. – 1Б, 2Б, 3Б,3А, 4А, 4Б, 4-В,5-В, 7А, 7Б.

лікувальна фізкультура по 1 год. - 1Б, 2Б,3А, 3Б, 4А, 4Б, 7А, 7Б.

по 2 год. – 6Б, 8Б, 9Б.

соціально-побутове орієнтування по 2 год. – 6Б, 7А, 7Б, 8Б, 9Б, 1Б, 2-Б, 3-А,3-Б, 4А, 4-Б.

По 5 год. – 5-В, 6В клас.

По 4 год. – 4-В класи.

Години лікувальної фізкультури з навчального плану викладаються та фінансуються згідно штатного розпису. Заняття з лікувальної фізкультури проводяться за групами та індивідуально. Наповнюваність груп 4-6 чоловік згідно з медичними показаннями учнів.

Предмети за вибором, додаткові години, індивідуальні години та факультативи спрямовані і використовуються для подолання прогалин знаннях, для поглиблення знань з окремих предметів, розширення світогляду.

З метою формування способів продуктивної діяльності як умови інтеграції адаптації в соціумі, надання допомоги у життєзабезпеченості і працевлаштуванні взято корекційно-розвивальні та додаткові години з варіативної частини на вивчення предмету з трудового навчання з урахуванням поділу на групи (наказ МОН від 26.08.2008 №778) так:

трудове навчання –

З метою виховання у дітей поваги до держави, до країни, до рідного краю; формування почуття патріотизму; знайомлення з правами та обов'язками громадянина України; поглиблення знань про людину та взаємини в суспільстві, про основні моральні цінності українського суспільства; вчити учнів розрізняти моральність від аморальності ввести факультативно предмети:

«**Географія**» по 1 год. - 6Б, 7А, 7Б, 8Б, 9Б,.

З метою використання комп'ютерних технологій для корекції порушень та загального розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями, соціалізація учнів, їх адаптація до сучасного життя у закладі інформаційні технології розглядаються не як предмет вивчення, а проводяться за рахунок додаткових годин.

«**Сходинки до інформатики**» по 1-2 год. – 2Б, 3А, 3Б, 4Б, 6В класах.

З метою корекції психічного розвитку дітей з особливими потребами, психології спілкування, підготовці до життя в соціумі, зниження конфліктності у шкільному середовищі шляхом набуття навичок без насильницького спілкування, поліпшення психологічного клімату у підлітковому середовищі та з метою проведення заходів з психологічної реабілітації дітей-інвалідів та індивідуальної психокорекційної роботи з ними введено індивідуальні заняття з психологом.

Робочий навчальний план на 2021/2022 н.р.

(основна школа)

КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»

	5В	6В	6Б	7А	7Б	8Б	9Б	5-9 Б,В
Українська мова	3	3	3	3	3	3	2	20
Укр.література			2	2	2	2	2	10
Соціально-побутове орієнтування	5	5						10
Я у Світі	1	1						2
Історія України				2	2	2	2	8
Музичне мистецтво			1	1	1	1		4
Мистецтво	2	2						4
Образ. мистецтво			1	1	1	1		4
Елементарні математичні уявлення	2	2						4

РАЗОМ	21,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0	131,0
Розвиток мовлення	4	4	4	4	4	4	24,0
Логопедичні зан.	3	4	3	3	3	4	20,0
Розв. Мовл.з укр.мови	1		1	1	1		4,0
СПО	2	2	2	2	2	2	12,0
ЛФК	1	1	1	1	1	1	6,0
Ритміка	1	1	1	1	1	1	6,0
Додаткові години	2	2	3	3	3	3	16,0
я досліджую світ	1				2		
Сходинки до інформатики(Ф)		2	2	2		1	
Математика						1	
українська мова	1		1	1	1	1	
Гранично допустиме тижневе навантаження	20	20	22	22	22	22	
ВСЬОГО	31,0	32,0	33,0	33,0	33,0	33,0	195,0

Робочий навчальний план на 2021/2022

н.р.

для дітей з інтелектуальними порушеннями помірного ступеня (початкова школа)

КЗО «Верхньодніпровська спеціальна школа» ДОР»

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	1,4 класи
	4-В клас	
Формування навичок читання та письма	4	4
Формування елементарних математичних уявлень	2	2
Я досліджую світ. СПО	5	5

Лікувальна фізична культура (ЛФК), адаптивна фізична культура	3	3
Предметно-практична діяльність	2	2
Розвиток художньо-естетичних навичок	2	2
Всього	18	18
Корекційно-розвиткові заняття		
Ритміка	1	1
Логопедичні заняття	2	2
Альтернативна комунікація	2	2
Психомоторний та сенсорний розвиток	3	3
Додаткові години	7	7
Логопедичні заняття		
Формування навичок читання та письма	1	
Я досліджую світ.	4	
Формування елементарних математичних уявлень	2	
Гранично допустиме навантаження	22	
Всього	33	33

Директор

Володимир РОМАНЧУК